

MONITORING ŠKŮDCŮ POLNÍ ZELENINY

28. TÝDEN (8.7.2024)

Kamil Holý

Výzkumný tým: Integrovaná ochrana zemědělských plodin proti škůdcům

Výzkumný ústav rostlinné výroby, v.v.i.



Zprávy jsou zveřejňovány v Zelinářském zpravodaji, na Rostlinolékařském portálu a umístěny na webových stránkách VÚRV: www.vurv.cz - záložka Poradenství. Monitoring je podpořen z prostředků MZe - NAP (Národní akční plán k bezpečnému používání pesticidů).

Výskyt škůdců

Práh škodlivosti překračují krytonosci, dřepčící, molice, mšice, zápředníčci a třásněnky. Ke krytonosci čtyřzubému přibylí dospělci k. řepkového, přilet dospělců mšice zelné se snížil. Začínají se líhnout dospělci molic z generace vyvinuté na zelenině, zelenina začíná být dominantním zdrojem molic - kvalitně zapravit napadené porosty co nejdříve po sklizni do půdy. Objevují se předčasně zasychající porosty cibule, i když v nich může být nadprůměrný počet třásněnek, způsobují to choroby.

Brukvovitá zelenina - v závislosti na lokalitě a intenzitě ochrany se vyskytují tradiční letní škůdci (molice, dřepčící, krytonosci, mšice, třásněnky), na sledovaných lokalitách je zatím málo housenek zápředníčků, to se ale může rychle změnit (líhnutí z vajíček). Nově se objevili dospělci krytonosce řepkového, se zasycháním rostlin v okolí se budou škůdci stahovat na šťavnaté rostliny zelenin. V současném počasí je migrace rychlá, je třeba sledovat porosty několikrát týdně nebo použít žluté misky. Počasí vyhovuje třásněnkám, migrace bude probíhat po celé léto - sledovat hlavně zelí, kde škodí v hlávkách. Skončilo kladení květilky, v méně ošetřovaných porostech mohou škodit housenky bělásků.

Ostatní zelenina - začínají se objevovat porosty cibule s nejstaršími zasychajícími listy, na mladých listech ve středu rostliny mohou být desítky dospělců i nymf třásněnek, ale příčinou je nezvládnutá ochrana proto chorobám. Létají různé druhy mūr, makadlovka řepná aj., škodlivost bude odlišná pozemek od pozemku. Na Moravě jsou v porostech dospělci žilnatky vironosné přenášející stolbur, který poškozují více plodin.

Riziková: molice, krytonosci, zápředníček, dřepčící, třásněnky, mandelinka, housenky, mšice, slimáci a další druhy

Zápředníček polní

- objevují se dospělci nové generace, brzy budou nové housenky.

Monitoring - početnost dospělců je možné sledovat průchodem porostu. Zelené housenky jsou na spodní straně listů.

Odchyty do feromonových lapáků na sledovaných lokalitách neodpovídají početnosti dospělců pozorovaných v porostech - nedají se použít k monitoringu.

Ochrana - proti nejmladším housenkám.

Krytonosci

- pokračují nálet krytonosců do brukvovité zeleniny, v závislosti na lokalitě a intenzitě ochrany může dosahovat až několika brouků/rostlinu. **Riziko poškození brukvovité zeleniny zůstává vysoké.**

Monitoring - dospělci na vrchní i spodní straně listů. V řapících drobné, kulaté jamky nebo bělavá místa s vajíčky uvnitř. Larvy vyžírají řapíky listů a silné listové žilky, které zahnívají a tmavnou. Po rozříznutí uvnitř beznohé larvy s hlavou.

Nálet dospělců je možné sledovat pomocí žlutých misek.

Ochrana - proti dospělcům před vykladením vajíček. Poškození od larev - odlomení napadených listů při sklizni.

Molice vlašovičnicková

- začínají se líhnout dospělci z napadených porostů zelenin, zelenina začne být nejvýznamnějším zdrojem. Zaorat napadené porosty co nejdříve po sklizni, aby na povrchu nezůstaly žádné zbytky, ze kterých se molice může líhnout i po jejich zaschnutí.

Monitoring - bílí dospělci většinou na spodní straně listů, světlá vajíčka jsou na bílé plošce.

Ochrana - dospělci jsou citliví k insekticidům, u kontaktních přípravků je nezbytné kvalitní ošetření spodní strany listů. Kapky musí být drobné a pokrýt většinu plochy listu, aby molici trefily. Účinnost zvýší smáčedlo. Proti nymfám a v závislosti na výskytu dalších škůdců (i registraci a reziduím pesticidů) jsou účinné Benevia, Movento a Spintor.

Dřepčící rodu *Phyllotreta*

- dřepčičku přibývá, s líhnutým nové generace a zasycháním okolní vegetace bude škodlivost vzrůstat.

Monitoring - dospělci zpravidla na vrchní straně listů, za nepříznivého počasí se mohou ukrývat u kořenového krčku. Přítomnost prozradí požerky na litech.

Ochrana - v závislosti na počtu dospělců. Mechanickou bariérou je zakrytí sítí proti hmyzu.

Květilka zelná

- konec kladení vajíček druhé generace, škodlivost larev pokračuje.

Monitoring - bílá vajíčka ve skupinách, méně často jednotlivě na kořenovém krčku a na dalších částech rostlin dotýkajících se půdy. Samice kladou přednostně na mladé rostliny nedlouho po výsadbě. Bílé beznohé a bezhlavé larvy na kořenech nebo uvnitř spodní části rostlin.

Ochrana - zakrytí sítěmi, moření sadby. Škodí na mladých rostlinách zničením kořenů (krnění až úhyn rostlin) nebo vžíráním do kedlubnů ležících na zemi apod. V porostech, kde škodí, se provádí ochrana proti dospělcům před vykladením vajíček. U kedlubnů je prevencí zabránit dotyku konzumní části s půdou - nepoléhavé rostliny.

Třásněnky

- nálet dospělců pokračuje, objevují se i v brukvovité zelenině. Početnost závisí i na množství srážek, které třásněnky redukují. Na méně intenzivně ošetřované cibuli mohou být desítky nymf a několik dospělců/rostlinu.

Monitoring - na listech tmaví i světlí dospělci a nymfy, na starších rostlinách jsou ukryti mezi nahloučenými listy. V místě sání tmavé kupičky trusu. Nymfy mohou být zaměněny za světlé částičky půdy/písku.

Ochrana - při začínajícím poškození listů sáním. U zelí před vniknutím dospělců do hlávek.

Mšice zelná

- nálet dospělců je nižší. Škodlivost (velké kolonie) se tvoří zatím jen v hlávkách zelí. Při nižším výskytu je reguluje ochrana proti jiným škůdcům a predátorům. Na listech jsou i další druhy mšic.

Monitoring - dospělci a nymfy většinou na spodní straně listů nebo ukryté v srdéčku a hlávkách.

Ochrana - v závislosti na poměru mšic a užitečných organismů. Většinou regulovány ochranou proti jiným škůdcům. Zelí a hlávková kapusta - sledovat účinnost ochrany, použít systémové přípravky.

Mšice

- výskyt mšic na ostatních druzích polní zeleniny nízký, většinou je redukují užitečné organismy.

Monitoring - dospělci a nymfy většinou na listech, u některých druhů i v půdě na kořenech.

Ochrana - v závislosti na plodině a početnosti. Při vyšším výskytu užitečných organismů upřednostnit selektivní přípravky.

Motýli

- létá kovolessklec gama a bělásci, mohou se vyskytnout housenky dalších polyfágních druhů. Ve sledovaných porostech zatím jen vajíčka běláška řepového, ale housenky žádné (reguluje je ochrana proti dalším škůdcům brukvovité zeleniny).

Monitoring - na rostlinách hledat vajíčka a housenky, které jsou na spodní straně listů. U některých druhů jsou viditelné požrané listy.

Ochrana - proti nejmladším housenkám.

Další škůdci

- **vrtalky** - na listech různých rostlin se objevují úzké, chodbičkové miny s larvou uvnitř. Většinou neškodí - odlomení listu při sklizni.

žilnatka vironosná - v zelenině se zatím asi neřeší, škodí přenosem stolburu na různé druhy (lilkovité, řepa...), dospělci aktivní v červenci a srpnu, v Čechách se zatím nevyskytuje, hojná především na jihu Moravy.

makadlovka řepná - létají dospělci nové generace, housenky škodí v srdéčkách řepy případně bulev. Škody jsou jen v porostech stresovaných suchem.

chřestovníček obecný - na chřestu hojní dospělci a vajíčka, občas i larvy.

Užitečné organismy

- v porostech se mšicemi jsou hojní drobní, černí dospělci mšicomarů (štíhlí, dlouzí) a obdobně vypadající, ale menší a zavalitější pažlabatky (hyperparazitoidi larev

mšicomarů). Dále se vyskytují slunéčka (všechna vývojová stádia) a larvy pestřenek, ostatní regulátoři mšic jsou vzácní (zlatoočky, bejlomorky aj.). V porostech s housenkami záředníčka se vyskytují lumci

rodu *Diadegma* - dospělci i kokony, parazitace kukel je přes 50 %.



Druhá pestrost krytonosců se zvyšuje, nálet dospělců pokračuje



Z pupáří se líhnou první dospělci molic - zelenina se stává významným zdrojem molic



Předčasné zasychání cibule nezpůsobují třásněnky, ale choroby



Na květech miříkovitých lze sledovat početnost kovařika začoudlého na lokalitě



Poškození řepy štitonoši, ve výřezu dospělec na listu



Na rostlinách se mšicemi jsou hojní mšicomaři (vlevo) i jejich hyperparazitoid pažlabatka (vpravo)



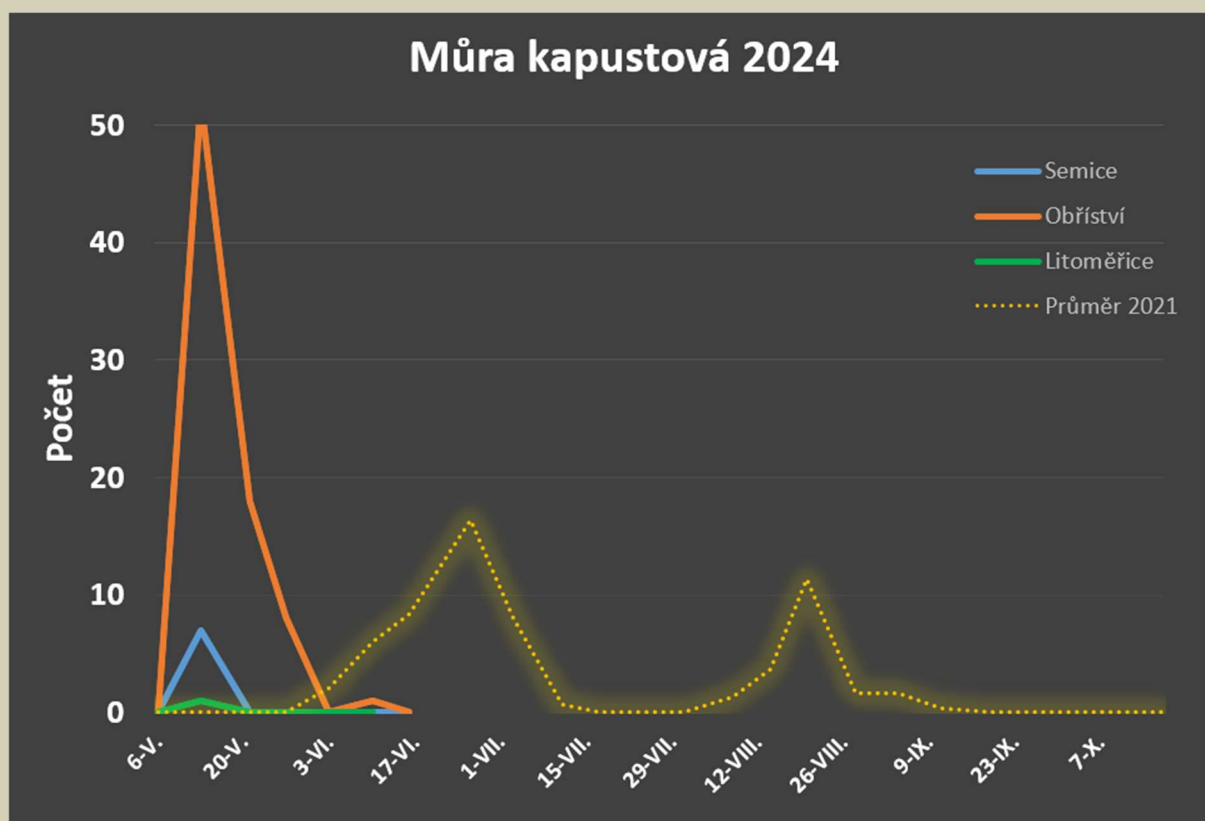
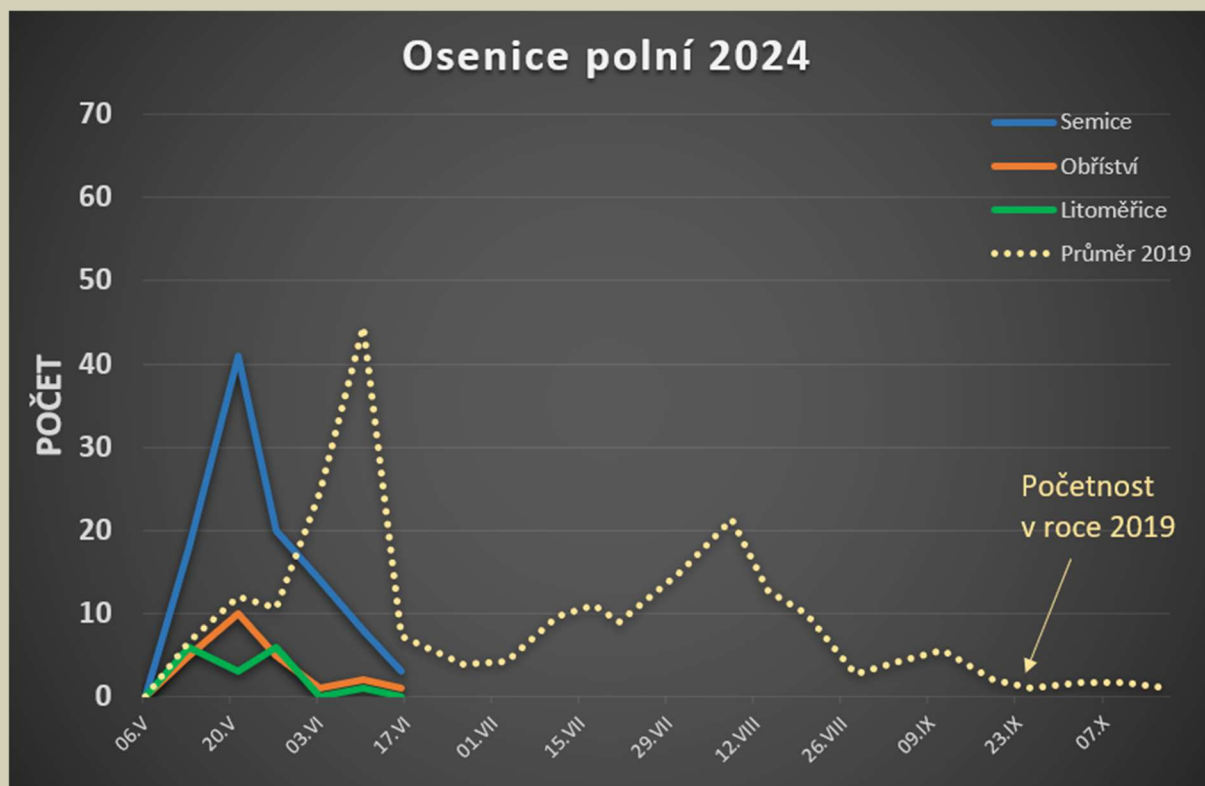
Barevný lumek rodu *Diadegma* - parazitoid kukel zápředníčka

Odchyt motýlů do feromonových lapáků v roce 2024

- tečkovaně - průměrný odchyt v předchozích letech (průměr ze všech 3 lokalit)
- tento týden žádní noví jedinci v lapácích - nepříznivé počasí

Osenice polní - mezigenerační období

Můra kapustová - mezigenerační období



Zápředníček polní - líhnutí a kladení dospělců nové generace - sledovat početnost housenek

